

ДЕМОКРАТІЯ І ПРАВА ЛЮДИНИ

►► ПОЧИНАЮТЬСЯ З НАС! ◀◀

Рада Європи
Хартія про виховання
демократичної громадянськості і
навчання правам людини

ХАРТІЯ
ДЛЯ ВСІХ

►► Методичні рекомендації для вчителів ◀◀

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

РАДА ЄВРОПИ
ХАРТІЯ ПРО ВИХОВАННЯ
ДЕМОКРАТИЧНОЇ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ І
НАВЧАННЯ ПРАВАМ ЛЮДИНИ:
Методичні рекомендації для вчителів

Думки, висловлені в цьому документі, є особистими думками авторів і необов'язково відображають офіційну політику Ради Європи.

Всі права збережені. Жодна частина цієї публікації не може бути перекладена, відтворена або передана, в будь-якій формі або будь-якими засобами, електронними (CD-Rom, Інтернет і таке інше) або механічними, включаючи копіювання, запис або будь-яку систему зберігання або пошуку інформації, без попереднього письмового дозволу Управління зв'язку (F-67075 Страсбург Седекс або publishing@coe.int).

Це видання було опубліковано за значної підтримки Уряду Фінляндії

Зміст РЕКОМЕНДАЦІЙ ДЛЯ вчителів

Декілька слів перш ніж почати

Навчальні матеріали які мають відношення до Хартії

1. Вступ

- ▶ Рада Європи
- ▶ Хартія

2. Як працювати над Хартією з групою молодих людей

- ▶ Хартія в освітньому контексті
- ▶ Посилання на публікації Ради Європи
- ▶ Адаптація
- ▶ Використання постеру
- ▶ «Хартія для всіх»: розділ за розділом

1. Чому хартія?

2. Що таке права людини?

3. Що таке демократична громадянськість?

4. Що таке освіта для демократичної громадянськості і навчання правам людини?

5. Які основні принципи прав людини і демократії?

6. Хто залучений до виховання демократичної громадянськості і навчання правам людини?

7. Чи дотримуються школи та організації прав людини і демократії?

8. Що ми можемо зробити для реалізації виховання громадянськості та правам людини?

- ▶ На закінчення роботи по Хартії

3. Додатки

- ▶ Хартія Ради Європи про виховання демократичної громадянськості і навчання правам людини
- ▶ Таблиця: Демократія і права людини починаються з нас: де ми знаходимося?
- ▶ Карта держав-членів Ради Європи

Декілька слів перш ніж почати

За останні десятиріччя зростання насильства, расизму, екстремізму, ксенофобії, дискримінації і нетерпимості кидає серйозні виклики нашим суспільствам. Освіта все більше і більше розглядається як засіб захисту від таких явищ і порушень прав людини, до яких вони призводять, а також є значним внеском в соціальні зв'язки, соціальну справедливість і мир.

Це зростаюче визнання важливої ролі освіти відображено в прийнятті Хартії про виховання демократичної громадянськості і навчання правам людини (надалі іменованої Хартія) державами-членами Ради Європи в 2010 р. Хартія містить посібник і рекомендації стосовно того, як сприяти такому навчанню. Одна з таких рекомендацій заохочує широке розповсюдження Хартії шляхом інформування якомога більшої кількості людей про її цілі, та можливі шляхи її практичного використання. Саме для цього був розроблений матеріал, з яким ви ознайомитесь.

Навчальні матеріали, які мають відношення до Хартії Ради Європи про виховання демократичної громадянськості і навчання правам людини

Цей документ є частиною повного пакету матеріалів, який ви можете використовувати для роботи з дітьми та підлітками по Хартії.

ДЕМОКРАТІЯ І ПРАВА ЛЮДИНИ ПОЧИНАЮТ ЇСЯ З НАС!

Саме під цією назвою можна знайти два документи, що адресовані молоді:

«Хартія для всіх»

Хартія Ради Європи про виховання демократичної громадянськості і навчання правам людини (Хартія) була адаптована для підлітків у віці від 12 до 15 років. Але ці вікові рамки лише орієнтовні і не виключають її використання для інших вікових груп. Це окремий документ для молоді який вони можуть читати самостійно, але у той же час він також може бути корисним інструментом для групової роботи.

Постер

Роль постера полягає у підвищенні самосвідомості в місцях, де групи підлітків проходять заняття з виховання демократичної громадянськості і навчання правам людини (ВДГ/НПЛ). Він призначений для класних кімнат, молодіжних центрів, молодіжних клубів, літніх таборів і тому подібного. Дуже часто ВДГ/НПЛ залишаються непоміченими, а цей постер може бути ще одним підтвердженням внеску роботи групи в розвиток демократії і прав людини, та своєрідним нагадуванням для них про необхідність подальшого продовження роботи. Він також є навчальним інструментом, що спонукає до обміркування, оскільки він узагальнює суть Хартії та ВДГ/НПЛ в 12 реченнях.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ вчителів

Цей документ надає подальші роз'яснення щодо Хартії, але у першу чергу він містить деякі підказки, щодо того як працювати і з «Хартією для всіх», і з постером у вашій групі, під час навчання. Ці рекомендації можуть бути корисними або як введення до ВДГ/НПЛ, або як інструмент для відображення тієї роботи, яку ви вже виконуєте по темі.

Хартія Ради Європи про виховання демократичної громадянськості і навчання правам людини = Хартія

Виховання демократичної громадянськості і навчання правам людини = ВДГ/НПЛ

1 ВСТУП

► Рада Європи

Рада Європи, найстаріша європейська міжурядова організація, була заснована в 1949 р., після Другої світової війни. Рада Європи сьогодні налічує 47 держав-членів. Її основна ціль полягає в запровадженні по всій Європі спільних демократичних принципів розроблених на основі Європейської конвенції з прав людини та інших документів, що стосуються захисту людей.

На основі цих фундаментальних цінностей Рада Європи намагається знайти спільні рішення основних проблем, таких як тероризм, організована злочинність і корупція, кібернетичні злочини, біоетика і клонування, насильство у відношенні до дітей і жінок, торгівля людьми. Співробітництво між всіма державами-членами вважається найкращим шляхом вирішення основних проблем, які стоять перед Європою сьогодні.

Рада Європи також дуже активна у сфері культури та освіти. З моменту вступу в чинність Європейської конвенції з питань культури в 1955 р. по всій Європі в було проведено величезну кількість заходів у цих напрямках.

БІЛЬШЕ ПРО РАДУ ЄВРОПИ

- Рада Європи: www.coe.int

ПРО ОРГАНИ РАДИ ЄВРОПИ

- Комітет міністрів: www.coe.int/cm/
- Парламентська Асамблея: www.assembly.coe.int
- Конгрес місцевої і регіональної влади: www.coe.int/Congress/
- Європейський суд з прав людини: www.echr.coe.int/ECHR
- Конференція міжнародних неурядових організацій: www.coe.int/ngo
- Уповноважений з прав людини: www.coe.int/commissioner

► Хартія

Хартія Ради Європи про виховання демократичної громадянськості і навчання правам людини

Прийнята в рамках Рекомендації CM/Rec (2010)7 Комітету міністрів

Проект з виховання демократичної громадянськості і навчання правам людини (ВДГ/НПЛ) базується на основних завданнях самої Ради Європи а саме – на забезпеченні прав людини, демократії і верховенства закону, та впевненості в тому, що освіта відіграє основну роль в реалізації цих завдань. Під час Другого саміту глав держав і урядів країн-членів Ради Європи,

який був проведений в 1997 році, ВДГ/НПЛ отримали новий імпульс, оскільки було прийняте рішення «розпочати проект з виховання демократичної громадянськості з метою інформування громадян про їхні права і обов'язки в демократичному суспільстві». ¹

Термін «хартія» використовується в міжнародній практиці як для обов'язкових, так і необов'язкових інструментів. Обов'язкові інструменти включають механізми моніторингу. Такі механізми можуть бути у формі суду (наприклад, Європейський суд з прав людини є механізмом моніторингу для Європейської конвенції з прав людини), комітету (наприклад, Європейський соціальний комітет є механізмом моніторингу для Європейської соціальної хартії). Їхня ціль полягає у забезпеченні ефективного запровадження в практику правових документів.

Назва і формат Хартії про виховання демократичної громадянськості і навчання правам людини були обрані для зазначення особливої важливості документа, перед тими, що були раніше прийняті в цій сфері країнами-членами Ради Європи, і, передбачали обов'язкове виконання усіх положень документа. Проте, більшість держав-членів виступали за формат Хартії, яка є необов'язковою до виконання з точки зору міжнародного публічного права. Ось чому вона була прийнята в рамках рекомендації; рекомендації як і інші документи, долучені до них, є необов'язковими до виконання за визначенням. Таким чином, те, що ми розуміємо під Хартією, є додатком до Рекомендації CM/Rec(2010)7 Комітету міністрів. Міністри іноземних справ держав-членів – або їхні представники - прийняли цей текст на 120 сесії Комітету міністрів Ради Європи, проведеної в Страсбурзі в травні 2010 р.

Хартія часто публікується без тексту рекомендації, з якою вона була прийнята (її можна знайти в **додатках**). Саме тому після повної назви наведені слова «прийнятий в рамках CM/Rec(2010)7 Комітету міністрів», що чітко визначає характер документа як необов'язкового до виконання. За повним текстом Хартії слідує меморандум – документ, в якому надається інформація про джерела та історію переговорів Хартії, а також коментарі, роз'яснення, умови прийняття та рекомендації Хартії.

1. Остаточна Декларація Другого саміту глав держав і урядів Ради Європи.

2 ЯК працювати НАД ХАРТІЄЮ З ГРУПОЮ МОЛОДИХ ЛЮДЕЙ

► Хартія в освітньому контексті

Хартія написана із використанням юридичної термінології і, в основному, адресується урядам. В той же час Хартія висвітлює важливість багатьох різних зацікавлених сторін – спеціалістів у галузі освіти, молодіжних НУО, батьків, опікунів, дітей – в підтримці і реалізації ВДГ/НПЛ, і наголошує, що всі вони повинні бути поінформовані про неї. Оскільки діти і підлітки беруть участь в більшості освітніх заходів, то ця тема стосується їх найбільше, і тому було вирішено, що вони повинні бути основними користувачами цієї публікації. Виходячи з цього було прийнято рішення надати роз'яснення Хартії в більш доступному для них форматі.

Матеріали, що відносяться до Хартії, зорієнтовані, в основному, на дітей і підлітків у віці **від 12 до 15 років**. Проте важливо відзначити, що хоча мова і структура Хартії зорієнтовані саме на цю вікову групу, люди різного віку зможуть ознайомитися з нею самостійно. Можлива також ситуація коли Ви як вчитель захочете використати її для роботи з людьми різної вікової групи. Саме тому ми будемо використовувати термін «**молоді люди**» по всьому тексту цього документа, хоча слова «діти» і «підлітки» були б більш точнішими при перекладі. Саме цей термін узгоджується з «Хартією для всіх», де слів «діти» і «підлітки» уникали з тим, щоб кожен читач зміг ідентифікувати себе у тексті. Ми також будемо посилатися на «**вашу групу**», тому це може використовуватися як в **офіційному**, так і **неофіційному навчальному контексті** – без потреби не будемо вирізняти студентів чи учнів, учасників чи членів а також у випадку **освіти «рівний – рівному»**.

Для того щоб зробити зміст «Хартії для всіх» більш зрозумілим вона відрізняється від оригіналу не лише мовою, якою написана, але і за структурою. Насамперед, «Хартія для всіх» розпочинається з короткого вступу про Раду Європи, який відсутній в оригіналі, а також вказані причини створення Хартії. Ще одна найбільш суттєва зміна стосується змісту самої Хартії, який поділений на вісім розділів у форматі запитання-відповідь.

Оскільки, відповіді пов'язані зі змістом Хартії, то вони супроводжуються графічними елементами, що робить текст більш зрозумілим для читача. Ці елементи також можуть бути корисними для вас, як вчителя групи.

Питання для обміркування є ресурсом для індивідуального розмірковування або відправним пунктом для обміну думками та **дискусій** в групі. Їх можна також використовувати як відправний пункт для переходу до інших вправ та завдань котрі поглиблюють кожную тему.

Ідеї для роботи є маленькими завданнями, які можуть виконуватися як індивідуально, так і в групі. В друговому випадку це означає перший крок до сумісної роботи і подальший рух до **роботи в групі**.

Приклади надаються особами, які супроводжують нас по всьому тексту; деякі дуже конкретні, інші описані дуже загально. Вони намагаються не лише надати **роз'яснення** читачеві, що мається на увазі в рекомендаціях, але і **надихнути** їх до подальших дій у своїх спільнотах. Вони завжди є тими добрими помічниками, котрі змушують молодих людей подумати про відповідні приклади, які можуть бути уже відомі їм.

Виокремлені важливі ідеї, котрі допомагають легко візуалізувати основні ідеї в тексті. Всі ці речення разом з реченнями в постері надають зведений короткий опис Хартії.

Навіть якщо під Хартією ми маємо на увазі окремий документ, то робота в групі може полегшити її розуміння і підвищити мотивацію молодих людей до прийняття певних дій. Більш того, всі принципи, що відносяться до демократії, легше сприймаються та відпрацьовуються в групі.

Конструктивне і відкрите обговорення лежить в основі демократії, оскільки відноситься до свободи самовираження. З точки зору навчання воно сприяє розвитку критичного мислення і практичного сприйняття розмаїття ідей думок як демократичну потребу. Таким чином, більшість вправ цього посібника стосуються фрагментів «Хартії для всіх» і містять питання для відкритого обговорення в групі. Проте, майте на увазі, що це може означати, що ви, як вчитель, можете мати справу із конфліктними думками і сумнівними питаннями. Будьте готові і ознайомтеся із специфічними темами заздалегідь (подальші посилання наведені нижче). Реалізація на практиці культури демократії і прав людини є покроковим процесом, і потребує часу.

► Посилання на публікації Ради Європи

У текстах наведені деякі підказки щодо того, як працювати над Хартією з цільовою групою, переходячи від одного розділу «Хартії для всіх» до іншого. Більшість вправ для відкритого обговорення в групі (наведені в курсивом) будуть супроводжуватися прикладами вправ або завдань для роботи в групах (в затемнених кольором блоках), які вже описані детально в посібниках і публікаціях Ради Європи.

Compasito

Посібник з навчання правам людини для дітей

www.coe.int/Compasito/

Цей посібник, доступний 15-а мовами, є основним для вчителів, які бажають працювати над ВДГ/НПЛ з дітьми у віці від 7 до 13 років, хоча більшість видів діяльності може бути використана для роботи зі старшими дітьми. Книга ознайомлює читача з ключовими концепціями про права людини і правами дітей, а також надає суттєву теоретичну основу. Вона також включає 42 практичних заходи, які допомагають привернути увагу та підвищити мотивацію дітей і молодих людей до питань пов'язаних з визнанням з прав людини в своєму середовищі. В додатку ви знайдете назви заходів, рекомендованих посібником.

Compass

Посібник з навчання правам людини для молодих людей

www.coe.int/Compass/

Це посібник з навчання правам людини, який надає молодіжним лідерам, вчителям та іншим викладачам, спеціалістам, волонтерам, конкретні і практичні ідеї для залучення, привернення і підвищення мотивації молодих людей у формуванні позитивного мислення щодо прав людини у свій власний спосіб і у своїй громаді. Він підтримує більш широке розуміння навчання правам людини і розглядає молодих людей як ресурс. Посібник побудований на експериментальних, неформальних навчальних підходах, які роблять акцент на учнях, їхньому оточенні і їхніх власних інтересах. Compass перекладений більш, ніж 30-а мовами.

Посібники «Жива демократія»

www.coe.int/edc

Ця серія із шести посібників підготовлена для того, щоб допомогти вчителям і директорам шкіл запровадити ВДГ/НПЛ на всіх рівнях у веселій та інтерактивній формі.

ВДГ /НПЛ том I

Навчання для демократії – Базові матеріали з питань демократичної громадянськості і навчання правам людини для вчителів

В посібнику розглядаються ключові питання про ВДГ/НПЛ, їхні цілі й основні принципи, а також цілісний підхід школи до виховання демократії і прав людини.

ВДГ /НПЛ том II

Виховання в демократії – Плани уроків для початкового рівня з питань демократичної громадянськості і правам людини

Дев'ять навчальних блоків, що складаються приблизно із чотирьох планів уроків, містять покрокові інструкції та включають роздаткові матеріали для учнів і основну інформацію для вчителів. Посібник містить навчальну програму на весь курс для учнів початкової школи (класи 1- 4, зазвичай учні у віці 6 - 9 років).

ВДГ /НПЛ том III

Життя в демократії – Плани уроків для класів середньої школи

Та ж сама структура, як і в попередньому посібнику відповідно до навчальної програми учнів середньої школи (класи 7 - 9, зазвичай учні у віці 12 - 15 років).

ВДГ /НПЛ том IV

Беручи участь у демократії – Плани уроків для старшої школи з питань демократичної громадянськості і навчання правам людини

Та ж сама структура, як і в попередньому посібнику відповідно до навчальної програми учнів старших класів середньої школи (класи 10-12, зазвичай учні у віці 16 - 17 років).

ВДГ /НПЛ том V

Досліджуючи права дітей – Дев'ять невеликих проектів для початкового рівня

Посібник по матеріалам для навчання правам дітей початкової та середньої школи (перші дев'ять класів школи); проте, він може використовуватися для роботи зі старшою віковою групою. У ньому представлені як плани уроків, так і довідкові матеріали.

ВДГ /НПЛ том VI

Навчання демократії – Добірка моделей для навчання демократичної громадянськості і правам людини

Збірник вправ і моделей для викладання ВДГ/НПЛ в школах, та в неформальних навчальних установах. Ці моделі презентують систему стимулювання активності учнів через наведені приклади та ведуть до розуміння основних принципів демократії і прав людини. Багато вправ можуть бути адаптовані до різних вікових груп, оскільки рівень сприймання у цих групах може бути різним.

В основному всі заходи, на які у вас будуть посилання в цій книзі, будуть, з **практичних розділів в Compass і Compasito**, та з **ВДГ/НПЛ том VI** (якщо не вказано інше).

ОНЛАЙН МАГАЗИН РАДИ ЄВРОПИ

Ви можете отримати всі ці матеріали в онлайн версії шляхом переходу за наданими посиланнями. Якщо вам потрібен друкований екземпляр, замовте його в онлайн магазині: <http://book.coe.int/>

ДОДАТКОВА ТЕОРЕТИЧНА база

Compasito, Розділи I, II і V

Compass

ВДГ/НПЛ том I: Довідкові матеріали з питань виховання демократичної громадянськості і навчання правам людини для вчителів

Можливості для навчання вчителів

Програма Песталозці для навчання фахівців у галузі освіти:
www.coe.int/pestalozzi/

Можливості для навчання для молодіжного сектора: www.coe.int/youth

► Застосування

Як зазначено у Хартії, формальна, неформальна, позашкільна освіта є взаємодоповнюючими складовими процесу навчання упродовж життя. Тому зазначені посібники призначені для використання в різноманітних контекстах, в державних програмах чи факультативних курсах, на варіативній чи постійній основі.

В Compasito як і в деяких посібниках «Жива демократія» ви можете також знайти посилання на певні заходи для певних цільових вікових груп, однак, вони приводяться лише як зразок, який ви, як вчитель котрий добре знає свою групу, повинні оцінити і при необхідності адаптувати. Таким чином, не лише вік, але й інші питання повинні братись до уваги, наприклад, рівень навчальних досягнень стосовно загального процесу навчання та запропонованої тематики. Адаптації потребують також методи навчання відповідно до рівнів сприйняття в межах однієї групи. Особливо уважно потрібно поставитись щодо потреб молодих людей-інвалідів, важливо адаптувати заходи під їх потреби, а не чекати від них адаптації до заходу.

Беручи до уваги всі ці речі, використовуйте заходи, які ми пропонуємо, як основу для виконання чогось, що може бути адаптоване до потреб вашої групи. Всі рекомендовані посібники також включають розділи з підказками про те, як можна адаптувати ці заходи.

► Використання постеру

Постер є найбільш відповідним інструментом для використання в роботі з групою молодих людей. Фактичний матеріал, який коротко описаний в 12 реченнях, швидко і наочно відображає характеристики ВДГ/НПЛ і зміст Хартії. Доречним буде використання таблиці для перевірки того, який внесок був зроблений групою по запровадженню прав людини та демократичних засад за час роботи в групі. Ось чому ми, рекомендуємо розміщувати постер на видному місці в кімнаті, де ви працюєте з окремою групою молодих людей, щоб ви мали змогу повертатися до нього під час роботи над «Хартією для всіх».

Оскільки постер є візуальним елементом з посиланнями для всієї групи, то для того щоб працювати з ним окремо, кожній молодій особі може бути надана його ксерокопія. Таблицю (яку ви можете знайти в додатках) можна легко копіювати та роздавати учням. Проте ця таблиця, не є точною копією постера: оскільки для молодих людей може бути важко обрати чітке «так» чи «ні» стосовно кожного вислову на постері, тому таблиця включає систему оцінювання (**формат барометра**) яка дозволяє оцінити індивідуально або групі, наскільки близькі вони до сприйняття кожного твердження.

Таблиця разом з постером може використовуватися декількома шляхами:

- » *Виясніть думку групи про школу або молодіжну організацію у контексті ВДГ/НПЛ шляхом обговорення переліку запропонованих тверджень до початку роботи над «Хартією для всіх». Після того, як група закінчить роботу по документу і виконає більш детальний аналіз по темі, посилання на постер може бути зроблене знову, а запропоновані твердження можуть бути переглянуті ще раз з тим, щоб перевірити, чи присутні будь-які зміни в шкалах барометра.*
- » *Використовуйте постер як спосіб вивчення «Хартії для всіх», оскільки більшість пропозицій може стосуватися розділів у документі. Він може використовуватися як завершальний етап після закінчення роботи з молодими людьми по кожному розділу шляхом посилань на нього і обговорення в групі, яка точка на барометрі показує, в якій мірі принцип, що розглядається, підходить до результатів роботи вашої групи.*

У поданій нижче таблиці пропозиції щодо реалізації цих ідей на практиці відповідно до розділів «Хартії для всіх».

ПОСТЕР В наших діях...	«ХАРТІЯ ДЛЯ ВСІХ» Розділ
Наші права поважаються і ми поважаємо права інших людей.	1. Чому хартія? 2. Що таке права людини?
Є узгодженість в правах для спільної роботи. Ми беремо участь в житті громади.	3. Що таке демократична громадянськість?
Ми дізнаємося про речі, які важливі для нас. Ми дізнаємося про права людини і демократію. Ми вчимося приймати дії, якщо права людини порушуються.	4. Що таке виховання демократичної громадянськості і навчання правам людини?
Ми надаємо можливість кожній людині бути учасником. Ми вирішуємо наші конфлікти без насильства, і кожна людина відчуває себе в безпеці.	5. Що таке принципи прав людини і демократії?
Нам є що сказати про те, що ми робимо і як ми це робимо. У нас є як права, так і відповідальність.	7. Чи дотримуються школи та організації прав людини і демократії?
Ми співпрацюємо з сім'ями, школами, молодіжними організаціями, засобами масової інформації і таке інше. Нам подобається ділитися з іншими тим, що ми робимо стосовно прав людини і демократичної громадянськості.	8. Що ми можемо зробити для реалізації навчання громадянськості і правам людини?

► «Хартія для всіх»: ідеї по розділам

В цій частині рекомендацій ви знайдете підбірку ідей для роботи, що найбільш підходять до кожного розділу «Хартії для всіх», а також деякі міркування про те, як працювати над ними з вашою групою. Більшість із запропонованих відправних пунктів є елементами рекомендацій, які вже прописані в «Хартії для всіх», тому для вас, можливо, буде легше опрацювати цей документ паралельно з обговоренням цих рекомендацій.

1. Чому хартія?

КОРОТКИЙ ОПИС

Цей вступний розділ стосується двох основних моментів:

- **Важливості** документу;
 - **Ролі** урядів і молодих людей.
- » Проговоріть з групою про те, що вони очікують від змісту документу перш ніж прочитати перший розділ:
- Чому ви думаєте, що документ про освіту може стосуватися всіх людей?
- » Проговоріть з групою про те, що вони очікують від змісту документу після того, як прочитаєте перший розділ:
- Чому ви думаєте, що освіта, яка відображає цінності прав людини, демократії і верховенства закону є важливою?
 - Чому ви думаєте, що важливо, щоб 47 країн погодилися виконати рекомендації, наведені в документі?
 - Чому ми також несемо відповідальність за те, щоб забезпечити існування такого навчання?

Останнє питання надасть вам інформацію про значення демократії, яке буде розглядатися далі в Розділі 3. Коли будете обговорювати цей останній пункт прийміть до уваги, що, цей документ не є обов'язковим до виконання для урядів, а є лише рекомендацією.

РАДА ЄВРОПИ

Цей розділ надає інформацію про Раду Європи. Ознайомлення з її країнами-членами допоможе молодим людям зрозуміти, що зміст Хартії стосується багатьох людей.

Робота по темі з використанням мапи (ви можете знайти її в Додатку С) або з індивідуальними роздруківками, або, при роботі у групі, з використанням проекції на стіну. Інтерактивний варіант полягає в створенні пазлу шляхом розділення країн з мапи і проханням до молодих людей зібрати її разом; щоб це зробити, використовуйте одну роздруківку на людину або велику мапу для всієї групи

Зрозуміти РАДУ ЄВРОПИ

Інтерактивна онлайн мапа: www.coe.int/47countries1europe

Буклети по Раді Європи:

- Для молодших дітей: «Подорож по території Великої Європи. Пригодницька історія»
book.coe.int/sysmodules/RBS_fichier/admin/download.php?fileid=3206
- Для молодих людей: «Рада Європи. Необмежені зв'язки»
http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership/news/news_267.html

Остання публікація більш глибоко висвітлює відмінності та стосунки між Радою Європи і Європейським Союзом.

2. Що таке права людини?

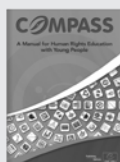
ПРАВА ЛЮДИНИ ЗАГАЛОМ

Це одна із найважливіших тем для роботи з молодими людьми, оскільки це основа для подальшої роботи. Дуже прості вправи можуть спонукати їх говорити про права людини загалом.

ВДГ/НПЛ том VI :

Навчання демократії, Розділ 3, 3.3. Дерево прав людини. Ілюстрація заходу, щоб допомогти молодим людям візуалізувати концепції, що стосуються прав людини.

Compass, Розділ 2, 2.5. Представте її.

Драматична дія, де учасники представляють свої уявлення про концепцію прав людини.

Compass, Розділ 2, 2.48. Хто я?

Дискусійні групи, колективне обговорення проблем, ілюстрування і групове обговорення для дослідження питань, пов'язаних з правами людини.

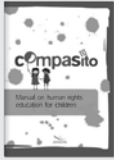
ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРАВ ЛЮДИНИ

Характеристики прав людини представлені в цьому розділі без використання технічних слів: **невідчужуваність** та **універсальність**.

Права людини – це те, що ніхто не може відібрати у вас.
Права людини однакові для всіх людей, в будь-якому куточку світу.

Нероздільність (всі права однаково важливі та необхідні) і **взаємозалежність** (взаємодоповнюваність цих прав) не вказані в «Хартії для всіх ВДГ/НПЛ», але їх також було б цікаво розглянути.

Compasito, Розділ IV,

17. Найбільш важливий для кого?

Діяльність з метою вибудувати спільне уявлення про Конвенцію Об'єднаних Націй з прав дитини та розуміння того, як права стають універсальними, невідчужуваними і взаємозалежними.

ВДГ/НПЛ том VI: Навчання демократії, Розділ 3

3.4. Подорож на повітряній кулі.

Виставлення пріоритетних напрямків в обговоренні про невідчужуваність прав і того, як самовільне скасування прав людини межує з диктаторством.

ЛЮДСЬКІ ПОТРЕБИ, ПРАВА І БАЖАННЯ

Завдання в цьому розділі зосереджені на зв'язку між потребами людини і правами людини.

Що вам потрібно для того, щоб добре жити, бути здоровим і дорослішати?

Перегляньте список потреб, які ви написали, і перевірте в **Конвенції Об'єднаних Націй з прав дитини**, чи є ваша потреба правом

Оскільки такий зв'язок зазвичай легко прослідковується, то при розгляді цієї теми з молодими людьми важливо зробити акцент на різниці між правами, потребами і бажаннями.

- » Попросіть молодих людей прочитати список, який вони написали про свої потреби ще раз.
- » Попросіть їх подумати, чи є щось в їхньому списку, без чого вони можуть обійтися: це не права людини, а бажання. Ви можете використовувати приклади для роз'яснення різниці:
 - Кожна людина має право на життя в нормальних умовах, тому нам знадобиться теплий одяг взимку. Однак, це відрізняється від бажання мати дизайнерський модний одяг.
 - Кожна людина має право на здоров'я, що пов'язано з необхідністю вживати поживну і здорову їжу. Проте, це відрізняється від бажання їсти солодке цілий день.

Compasito, Розділ IV, 27. Пливучи до нової землі.

Виокремлення пріоритетних напрямків в обговоренні з метою оцінити речі необхідні для виживання і розвитку, розділення бажань і потреб, і поєднання потреб людини з правами людини.

ВДГ/НПЛ VI: Виховання демократії,

Розділ 3, 3.5. Бажання і потреби.

Гра, яка допомагає гравцям зрозуміти різницю між тим, що вони хочуть або хотіли б, і тим, що їм насправді потрібно.

У висновку Конвенції Об'єднаних Націй з прав дитини є декілька концепцій, котрі важко зрозуміти молодим людям з першого погляду. Такі концепції можуть бути більш ретельно відпрацьовані в майбутньому, тому в Розділі 5 будуть наведені додаткові посилання:

- Дискримінація > Дійти до кожного
- Насильство і зловживання > Поважати людську гідність

ПРАВА ДІТЕЙ

Права дітей не розглядаються окремо в Хартії, але буде корисним обговорити їх, оскільки вони можуть допомогти зробити питання про права людини більш дотичними для молодих людей.

Чи потрібно вам щось із зазначеного, оскільки ви ще не доросла людина? Якщо так, то що?

При посиланні на елементи, які є **специфічними лише для дітей**, варто пам'ятати, що права дітей, як зазначено в Конвенції Об'єднаних Націй з прав дитини (1989), можуть бути поділені на три загальні категорії:

- Захист
- Забезпечення
- Участь

Більшість з цих питань пов'язані із **захистом** неповнолітніх (яким ще немає 18 років) від насильства, зневаги та експлуатації через підвищену уразливість. Деякі інші питання, пов'язані з особливостями етапу розвитку, на якому вони знаходяться, тому вони повинні забезпечуватися з певними речами, такими як освіта і охорона здоров'я. Важливо уточнити, що права дітей формулюються з урахуванням цих певних потреб, проте це не означає, що дорослі (люди взагалі) не мають також цих прав. Право на ігри є єдиним правом, визнаним для дітей і яке є відсутнім в загальній Універсальній декларації з прав людини. Ідея участі дітей розвинута надалі в Розділі 3.

ПРАВА ДІТЕЙ

- www.coe.int/children
- www.unicef.org/magic
- **Compasito, Розділ 1.2**
«Якими є права дітей?»
- **ВДГ/НПЛ Том V: Дослідження прав дітей, Частина II**

ПОРУШЕННЯ ПРАВ

Чи відома вам будь-яка ситуація, в якій би порушувалися права людини (з того, що трапилось з друзями, прочитали в книгах, дізналися з телепрограм, самі були свідком і таке інше)? Чи відчували ви, що ваші права порушувалися? Що ви робили?

- » *Вкажіть ваші відчуття і розуміння порушення прав з такими питаннями, як:*
- *Якщо вам відомі такі ситуації з власного досвіду, яка була ваша реакція, коли порушувалися чийсь права? Які були ваші відчуття?*
 - *Як ви дізналися про порушення ваших прав?*
 - *Ви що-небудь могли з цим зробити?*

Що повинні робити люди, коли їхні права або права інших людей порушуються?

Порушення прав людини повинні в першу чергу не допускатися; саме тому так важливо знати свої права. Відстоювати права і звинувачувати в порушеннях є нашою відповідальністю; але важливо попередити молодих людей, що не завжди можливо діяти поодинці; нам може знадобитися підтримка інших людей і нам потрібна інформація про засоби захисту наших прав на місцях. Більш того, підтримка людей, права яких були порушені, також є нашою відповідальністю, беручи до уваги наші можливості. Тема прийняття відповідальності розглядається далі в Розділі 3 і Розділі 7.

ВДГ/НПЛ том VI: Навчання демократії,

Розділ 5, 5.1. Це несправедливо.

Аналіз фотографій для ознайомлення з власними концепціями справедливості і несправедливості.

Розділ 5, 5.3. Картинка-загадка.

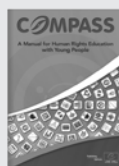
Імітація ситуації, з тим, щоб пізнати власні реакції на несправедливе поводження.

Compassito Розділ IV,

10. Репортер Compassito.

Фоторепортаж для розширення інформованості щодо прав людини в повсякденному житті і для розуміння того, як права можуть бути порушені і захищені.

Compass, Розділ 2

2.18. Перша сторінка.

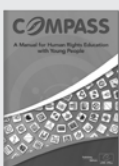
Імітація роботи групи журналістів, які нібито працюють над підготовкою першої полоси своєї газети щодо ситуації з правами людини в контексті, який є знайомий молодим людям.

ЗАХИСТ ПРАВ

При опрацюванні питань пов'язаних з порушенням прав, можливо знадобиться додатково попрацювати над механізмами захисту прав людини. Оскільки в цьому розділі вказані декілька нормативно-правових документів, якщо молоді люди зацікавлені, можливо, варто роз'яснити деякі концепції:

- нормативно-правові документи мають різні формати і характеристики; як ми бачили в першій частині цих рекомендацій, «хартія» може бути обов'язковою і необов'язковою, в той час як «рекомендація» за своїм характером є необов'язковою. Хоча Універсальна декларація з прав людини є важливим поворотним пунктом в історії і досягла статусу міжнародного звичайного права, «декларація» є тільки протоколом про наміри, який повинний бути вписаний в документи, що мають назву «конвенції» (на які також посилаються як на «угоди») для отримання повної юридичної сили. Європейська конвенція з прав людини є найстарішим і найсильнішим регіональним механізмом захисту, з повною юридичною силою, прав людини в Європі;
- хоча система правового захисту прав людини може розглядатися як одне з найбільших досягнень двадцятого століття, варто нагадати, що упродовж історії людства суспільства розробили системи справедливості, направлені на благополуччя суспільства в цілому.

Закони виконуються і забезпечуються за підтримки інших механізмів, таких як суди. Європейський суд з прав людини є відповідним органом, в ознайомленні з яким молоді люди можуть бути зацікавлені.

Compass

Chahal проти Сполученого Королівства.

Модель, що розглядає реальну справу, розглянуту Європейським судом з прав людини.

СИСТЕМИ РОЗВИТКУ І ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

- **Compasito**
Розділ 1.1. «Введення до прав людини»
- **Дослідити й представити права людини**
explorehumanrights.coe.int
Цей проект направлений на сприяння кращому розумінню принципів Європейської системи захисту прав людини і функціонуванню її механізмів.
- **Європейський суд з прав людини:** www.echr.coe.int/ECHR/
Знайдіть більш детальну інформацію в брошурах і відео документах, а також в спрощеній версії Європейської конвенції з прав людини.

3. Що таке демократична громадянськість?

ХАРАКТЕРИСТИКИ ДЕМОКРАТІЇ

Перевірте, чи є місце, де ви мешкаєте, демократичним.

» Оскільки демократія є лише одним із шляхів організації групи людей, можливо варто поміркувати разом з групою про їхнє знання інших форм управління.

- Які інші форми управління вам відомі?
- Які є різниці між цими системами і демократією?
- Чи відома вам якась країна з іншими системами управління?
- Чи знаєте ви про якесь місце поряд з вами, де існують інші форми управління?

Концепція демократичної громадянськості може видаватися занадто далекою від молоді, якщо вона **не стосується їхньої реальності**. Запропоновані питання направлені на стимулювання обміркування молодими людьми того, наскільки демократичною є їхня школа або організація.

- Чи є в вашій школі, команді або клубі будь-який набір правил, яких ви всі дотримуетесь в роботі, житті або при спільному виконанні дій?
- Які права і обов'язки у вас є?
- Хто створив ці правила?
- Чи можуть вони бути змінені? Якщо так, то яким чином?

» Якщо ще немає «загальних правил» в місці, де ви працюєте з молодими людьми, або вони не досить демократичні, оскільки ідуть від вищого органу, ви можете піти шляхом створення правил саме для вашої групи, де кожний член групи, включаючи вас, викладача, досягає консенсусу.

Compasito, Розділ IV,

2. Конституція для вашої групи. Діяльність з метою вибудувати спільне уявлення про відносини між правами і відповідальністю, посилити участь у створенні і захисті прав, а також для створення узгодженого набору правил і обов'язків для групи.

ВДГ/НПЛ Том VI: Виховання демократії, Розділ 1, 1.2. Права, відповідальність і правила у класній кімнаті.

Покроковий підхід для ознайомлення молодих людей із зв'язками між правами, відповідальністю і правилами (особливо в контексті групи).

ВІДПІДАЛ ьНІСТЬ

Що відбувається, коли люди не дотримуються цих правил?

Останнє питання для обміркування слугує для того, щоб показати ідею не лише про необхідність приймати міри, з тим, щоб не допустити порушення людьми правил, але і насамперед для роздумів над тим, як ці міри можуть впливати на інших. Як тільки люди дізнаються про свої права, вони повинні брати на себе відповідальність за особисті права, а також за права інших людей.

Compasito, Розділ IV

40. Слова, що ранять.

Обговорення для розуміння меж свободи і розміркування про причини і наслідки мови, що ранить.

УЧАСТЬ

Можливо, було б цікаво більш ретельно попрацювати над темою **виборча система**, з тим, щоб допомогти молодим людям краще зрозуміти її і сприяти їх участі.

Compasito, Розділ IV,

13. Зараховується кожний голос.

Імітація ситуації для розуміння значення чесних і демократичних виборів та розуміння механізмів демократичного голосування.

Проте досліджуючи основи демократії ви напевно захочете підкреслити, що участь не обмежується голосуванням, а є набагато ширшою концептуально.

- » *Перш ніж прочитати приклад, наведений особами, запитайте у групи, чи є у них право на участь.*
- » *Обговоріть спільно з вашою групою, чи є в них ідеї щодо інших шляхів внесення змін в громадах. Завершіть спільне обговорення після того, як прочитаєте приклад.*

Важливо пам'ятати, що діти і молоді люди, незважаючи на вік та особливі потреби, також мають права, що підпадають під категорію **участь**, які включають:

- право висловлювати свої думки по всім питанням, що їх стосуються;
- свободу висловлювання;
- свободу думки, свідомості і релігії;
- свободу асоціацій;
- право на доступ до інформації;
- право на участь в культурному житті суспільства.

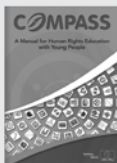
Права, що стосуються участі дітей і молодих людей, не завжди можуть бути такими очевидними, оскільки були визнані лише в 1989 році шляхом підписання Конвенції Об'єднаних Націй з прав дитини, а не в попередніх документах. Важливо пам'ятати, що права дітей (а також відповідальність) повинні завжди розглядатися відповідно до **здібностей дитини, що розвивається**.

ВДГ/НПЛ Том VI: Навчання демократії, Розділ 7,
7.8. Шляхи участі в демократичних процесах. Обговорення для аналізу можливих форм політичної участі.

Compasito, Розділ IV.,
37, Де ви стоїте?
Дискусія направлена на пояснення та обґрунтування свого місця знаходження в конкретній кімнаті (чого я саме тут хочу сидіти чи стояти). Хоча це може використовуватися до будь-якої теми, зроблені пропозиції для обговорення стосуються права на участь дітей і молодих людей.

Compass, На сходах.
Рольова гра та обговорення, де учасники обмірковують значення участі молоді та обговорюють шляхи підвищення особистої участі в місцевій громаді.

Розділ 2, 2.3. Розповідь про два міста.
Настільна гра, в якій гравці голосують за краєвид міста, в якому вони хотіли б жити, і за зручності, якими вони б хотіли користуватися. Можна розглядати такі питання, як соціальна солідарність, участь в оплаті податків і значення місцевої демократії.

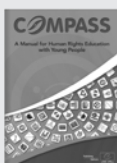
4. Що таке виховання демократичної громадянськості і навчання правам людини?

ОСВІТА: ПРАВО ТА ІНСТРУМЕНТ

Освіта є правом, а також способом отримання інших прав.

- » Обговоріть цю ідею:
- В списку ви вказали свої потреби (в Розділі 2), чи вказали ви «освіту»?
 - Якщо ні, чи написали ви будь-які інші відповідні концепції (такі як навчання, обізнаність про нові речі, читання, отримання інформації і таке інше)?
 - Чому ви вважаєте, що освіта є правом людини?
 - Які переваги дає вам освіта?
 - Чи задумувались ви коли небудь над тим, як розглянули ідеї показані на малюнку на сторінці 12, на якому показані різні частини тіла, залучені до навчання, що освіта може це робити?

Compass, Розділ 2, 2.5. Освіта для всіх?
У ході цієї діяльності учасники продовжують досліджувати дотримання права на освіту шляхом зіставлення пар карт, розмірковуючи про різницю в отриманні освіти у всьому світі.

ВДГ /НПЛ

Починаючи з цього розділу і далі буде використовуватися аббревіатура ВДГ/НПЛ. Ви можете виділити декілька хвилин на ознайомлення молодих людей з нею, якщо відчуваєте, що вона для них ще не достатньо опрацьована.

- » Попросіть їх подумати над тим, які інші слова можна підібрати для ВДГ/НПЛ.

Освіта для демократичної громадянськості і навчання правам людини мають спільні цілі через сильний взаємозв'язок між правами людини і демократією. Різниця між ними така несуттєва, що для молодих людей на цьому етапі не варто у неї заглиблюватись. По тій самій причині вони розглядаються по всьому документу «Хартії для всіх» як одна концепція.

ХАРАКТЕРИСТИКИ ВДГ /НПЛ

В тексті наведена ідея про те, що ВДГ/НПЛ пов'язані з речами, важливими для учня.

- » Обговоріть цю ідею:
 - Які речі є важливими для вас?
 - Чи ми маємо справу з ними тут?
 - Як на вашу думку вони можуть стати частиною вашого навчання?

ВДГ/НПЛ мають цілісний підхід, оскільки приймають до уваги три виміри процесу навчання: навички (метафорично розміщені в руках на малюнку), відношення (метафорично розміщені в серці) і знання (метафорично розміщені в голові). Таким чином, знання прав людини і демократичної громадянськості більш значиме, ніж знання теорії за термінами. Зверніть увагу, що розуміння заходів в трьох запропонованих посібниках зосереджено на учневі в цілому.

- » Для подальшої роботи над цими концепціями з вашою групою, намагайтесь зробити так, щоб вони зрозуміли, що вже працюють в трьох вимірах ВДГ/НПЛ, про які не завжди здогадуються.
 - Попросіть їх ідентифікувати наступні позиції, розмірковуючи над своїм повсякденним життям:
- » Зверніть увагу, що одне із речень на постері, яке може бути стосуватися цього розділу, відноситься, в

ПРАВА ЛЮДИНИ (ПЛ)	ДЕМОКРАТИЧНА ГРОМАДЯНСЬКІСТЬ (ДГ)	Компетенції
Те, що вам відомо про ПЛ	Те, що вам відомо про ДГ	ЗНАННЯ
Спосіб, за допомогою якого ви впроваджуєте ПЛ в практику	Спосіб, за допомогою якого ви впроваджуєте ДГ в практику	НАВИЧКИ
Ситуація, коли ви відчуваєте, що ПЛ не порушуються	Ситуація, коли ви відчуваєте, що ДГ дотримується	ВІДНОШЕННЯ

основному до знань [«В нашій діяльності ми дізнаємося про права людини і демократію»].

- Чи можна його пристосувати до ваших реальних потреб?
- Чи вважаєте ви, що також вчиться ДЛЯ (навички) і ЧЕРЕЗ (відношення) права людини і демократію?

МЕТОДОЛОГІЯ у ВДГ/НПЛ

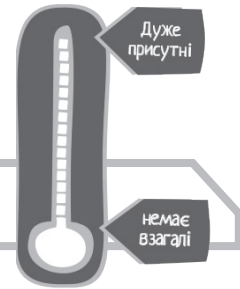
- **Compasito**
Навчання правам людини для дітей (стор. 25-28)
Експериментальне навчання (стор. 38-40)
- **ВДГ/НПЛ Том I: Виховання демократії, Блок 3, 7, Навчання на основі завдань** (стор. 46-47, 124 і 132)

5. Які принципи прав людини і демократії?

ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ

Чи дотримуються ці принципи в вашій групі?

В цьому розділі поділеному на п'ять тем, розглядаються основні принципи та значення ВДГ/НПЛ. Барометри призначені для оцінки молодими людьми того, в якій мірі кожний із цих принципів наявний в групі.

- » Після індивідуального обговорювання обміркуйте з ними їхнє бачення та з'ясуйте у чому полягають відмінності в думках серед молодих людей.
- » У разі виникнення розбіжностей або коли загальна думка схиляється до того, що значення «зовсім відсутні»:
 - Чому ви думаєте, що це саме так?
 - Чи відомі вам конкретні приклади?
 - Чи можна щось зробити, щоб уникнути негативного сприйняття групою ситуації?
- » В дуже позитивних випадках, коли більша частина групи відчуває, що ці значення «дуже присутні»:
 - Чи відомі вам якісь інші місця, знайомі вам, де це не так?

Якщо ви бажаєте розглянути кожний з принципів детально, є декілька видів діяльності які допоможуть вам це зробити.

Розмаїття ЗНАЧЕНЬ

ВДГ/НПЛ Том VI: Навчання демократії, Розділ 1, 1.4. Букет квітів. Мистецька діяльність для оцінки того, щоб показати унікальне розмаїття групи та їхній спільний внесок у формування групи.

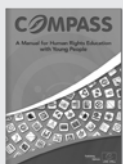
Як засоби масової інформації у вашій країні, розповідають про людей, що відрізняються від більшості? Як на вашу думку засоби масової інформації повинні розповідати про цих людей?

Compassito, Розділ IV
38. Хто позаду мене?
Гра для розгляду зв'язку між встановленням стереотипів, упередженням і дискримінацією, та аналізу ролі засобів масової інформації в поширенні стереотипів і упереджень.

«Жива бібліотека» працює як звичайна бібліотека, куди приходять і беруть «книгу» на обмежений період часу і після прочитання повертають її в бібліотеку. Є тільки одна різниця: книгами в Живій бібліотеці є люди! Вони належать до груп, які часто піддаються дискримінації. Книги і читачі розмовляють один з одним, тому у читачів є шанс познайомитися з реальною людиною і змінити негативне бачення, яке, можливо, у них було про конкретну групу людей.

- » Приклад Живої бібліотеки і висловлювання Ромів може призвести до більш глибокого обговорення:
 - Якщо б вам було потрібно організувати Живу бібліотеку в вашому місті, кого нам потрібно запросити? Які групи страждають від дискримінації поряд з вами?
 - Що Вам спадає на думку, коли ви думаете про Ромів?
 - Чи зустрічались ви колись з цими групами або Ромами?
 - Які питання ви б хотіли поставити їм, з тим, щоб краще пізнати їх?

Compass, Розділ 2,

2.34. Реагування на расизм.

Рольова гра на прикладі критичного випадку для вивчення питань расизму і упередження, особливо проти ромів, та як справлятися з проявами расизму в школі або інших навчальних організаціях.

Дійти до КОЖНОГО

Чи відчували ви себе коли-небудь покинутим групою? [...]

- » Тему можна розпочати з обговорення прикладів, з якими поділилися члени групи.
 - Чи траплялось колись з вами або з ким-небудь, кого ви знаєте, щось подібне?
 - Щоб ви зробили в цьому випадку?
 - Що могли б зробити інші колеги, щоб уникнути цього?

Чи є в вашому класі або групі люди, які можуть почувати себе відстороненими від групи? Чому?

- » Обговоріть, що можна зробити, щоб люди у вашій групі не відчували відсторонення.

Чи є у вашій громаді люди, які не вважаються її частиною?
Що потрібно змінити у вашій громаді, щоб кожна людина була її частиною?

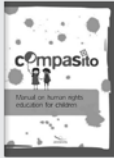

- » Дослідіть з групою можливі причини для виключення з суспільства, а також альтернативи для уникнення виключення.

Чи по-різному відносяться до хлопчиків і дівчат в вашій школі або організації?

Якщо ви бажаєте продовжувати обговорення прийміть до уваги те, що приклади в цьому розділі відносяться **до гендерної дискримінації** і дискримінації на основі **соціально-економічних факторів**, ви можете використати деякі елементи по темі.

Compasito, Розділ IV, 35. Що мені подобається і що я роблю.
Обговорення для визнання наслідків гендерних стереотипів.

7. Хлопці не плачуть.

Вправа на висловлювання для обговорення гендерних стереотипів і гендерної нерівності.

ВДГ/НПЛ Том VI: Навчання демократії, Розділ 4
4.6. Ми всі рівні, але деякі більш рівні, ніж інші.

Вправа на обдумування для визначення та аналізу причин дискримінації, із зосередженням на соціально-економічних факторах.

НАДАТИ КОЖНІЙ ЛЮДИНІ РІВНІ ШАНСИ

В нашій місцевій молодіжній організації в Сполученому Королівстві є хлопчик, якого звать Вільям [...]

- » Розглядаючи випадок з Вільямом, ви можете сформувати подальше обговорення:
 - Чи відомі вам молоді люди з ідентичними проблемами, як у Вільяма? Чи подобається їм бути частиною групи настільки, наскільки це подобається Вільямові?
 - Що б ми зробили як група, якби хтось з особливими потребами в отриманні знань приєднався до нас?

Оскільки в прикладі розглядається залучення людей з **різними можливостями або особливими потребами**, ви можете використовувати деякі заходи для подальшої роботи по цій темі; вони допоможуть підготувати молодих людей для завдання з картами, вказаними нижче.

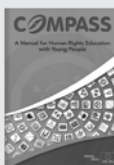

Compasito, Розділ IV,
5. Із зав'язаними очима

Імітація для розуміння конкретних прав і потреб молодих людей - інвалідів.

Compasito, Розділ IV
28. Мовчазний співрозмовник

Рольова гра для розуміння проблем людей без слуху і розуміння потреби в позитивній дискримінації.

Compass, Розділ II
2.36. Бачити потребу!

Практичний захід для сприяння співчуття до людей - інвалідів. Питання, що розглядаються, включають перешкоди, з якими зіштовхуються інваліди при інтеграції в суспільство, а також сприйняття прав інвалідів як основних прав людини.

- Вивчіть своє оточення. Позначте на карті улюблені місця [...]

- » Попросіть свою групу виконати дослідження з позначенням на карті перешкод в своїх громадах.
- » Упевніться, що висновки можуть бути розглянуті в місцях, де вони будуть прийняті до уваги:
 - Асоціація, що працює з людьми з особливими потребами, яка може лобювати для внесення змін;
 - Безпосередньо в орган в місцевої влади, яка слідує за вимогами громадян

РОЗМАЇТТЯ, СТЕРЕОТИПИ ТА УПЕРЕДЖЕННЯ

На додаток до конкретних прикладів, наведених вище, також важливо поговорити про різницю і розмаїття взагалі. Стереотипи та упередженість також можуть бути опрацьовані на цьому етапі.

- » Колективно обговоріть всі можливі причини того, чому хтось може вважатися іншим. Намагайтесь привести інші причини, які ще не були розглянуті в попередніх розділах.

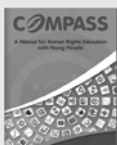
ВДГ/НПЛ Том VI :

Навчання демократії, Розділ 4, 4.5. У нас у всіх є упередженості.

Гра для представлення і опитування про стереотипи та упередженості щодо інших людей.

Розділ 5, 5.2. Виключення.

Гра для представлення теми дискримінації.

Compasito (Розділ IV. 29) і Compass (Розділ 2, 2.38.)

Зробіть крок вперед.

Імітація ситуації для вираження співчуття до інших людей, які відрізняються від нас, і підвищення інформованості про нерівність можливостей в суспільстві.

ПОВАЖАТИ ЛЮДСЬКУ ГІДНІСТЬ

Попрацювати над темою рівності:

ВДГ/НПЛ Том VI : Навчання демократії

3.2. Нитки.

Діяльність для візуалізації загального походження та історії людей.

Чи кожна людина почуває себе в безпеці в вашій школі або групі?

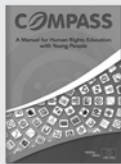

При відкритому обговоренні щодо відчуття безпеки в групі, може статися так, що чесні відповіді не завжди будуть надані, особливо якщо є випадки прихованого залякування в групі або з деякими близькими молодих людей. Певна експериментальна діяльність може виявитися більш припустимою для розгляду цієї теми, ніж обговорювання.

Compasito, Розділ IV,
8. Сцени залякування.

Обговорення для більш глибокого розуміння різних видів залякування та аналізу різних реакцій на нього.

Compass, Розділ 2
2.2. Чи є у нас альтернатива?

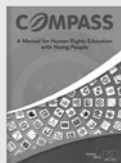
Рольова гра, в якій розглядаються питання міжособистісного насильства і залякування.

ЖИТИ В МИРІ

Як ви вирішуєте конфлікти між членами вашої групи або в класі?

- » Обговоріть з групою їхні відповіді на питання, як вони вирішують конфлікти:
 - Чи шляхи, які ви зараз використовуєте для вирішення конфліктів, слідуєть принципам «жити в мирі»?
 - Чи є інші можливі альтернативи шляхам, які ви зараз використовуєте для вирішення конфліктів?
 - Чи відома вам якась школа/група, яка реалізує щось подібне роз'ясненому в прикладі?
 - Чи є необхідність в чомусь схожому в вашій групі? Як це можна організувати?

Compass, Розділ 2
2.33, Електростанція.

Коллективно обговоріть акти насильства в повсякденному житті, потім знайдіть креативні шляхи вирішення цих проблем.

Compasito, Розділ IV
21. 21. Намалювати шляхи вирішення питань насильства.

Драматична постановка для створення ненасильницьких шляхів вирішення конфліктів.

Ці два види діяльності можуть бути представлені як зв'язок між питанням насильства, який обговорювався в розділі «**Поважати людську гідність**», і вирішенням конфліктів у розділі, «**Жити в мирі**». Більше того, останній захід включає постановку, як показано в прикладі в «Хартії для всіх» про залякування на сторінці 18.

Compasito, Розділ IV

30. Боротьба за апельсин.

Ця діяльність направлена на обговорювання потреби в комунікації в конфліктних ситуаціях та в обмірковуванні стратегій для вирішення конфлікту.

11. «Коржик».

Групове обговорювання питання рівних прав, процесу переговорів і миру.

ВДГ/НПЛ Том VI : Навчання демократії, Розділ 8

8.2. Структурований підхід до вирішення конфліктів.

Вправа на основі завдань для вивчення методів вирішення конфліктів у шести етапах

8.6. Покарання проти позитивного вирішення конфлікту.

Завдання для розвитку креативного потенціалу молодих людей у вирішенні конфліктів і стимулювання прийняття ними участі в процесах прийняття рішень по цій темі. Це можна пов'язати з прикладом посередників між однолітками.

6. Хто залучений до навчання демократичної громадянськості і навчання правам людини?

ОСВІТА ДЛЯ КОЖНОЇ ЛЮДИНИ

ВДГ/НПЛ призначені для кожної людини упродовж всього життя

- » Деякі питання можуть допомогти молодим людям подумати над своїми поглядами і знаннями навчальних процесів:
 - Які у вас плани після закінчення школи?
 - Чи плануєте ви після цього припинити навчання? (зверніть увагу: не «вивчання»)
 - Ви зараз навчаєтесь тільки в школі?
 - Чи знають дорослі поряд з вами все? Чи навчаються вони до сих пір?

ДЖЕРЕЛА НАВЧАННЯ

□ Де люди можуть навчатися? Доповніть список: в школі, в бібліотеці, дома...

Compasito, Розділ IV,

1. Сукупність знань.

Вправа для підвищення усвідомлення шляхів і місць навчання та обговорення права на освіту.

» *Перш ніж прочитати цей розділ, пройдіть етапи, що описані нижче, з тим, щоб обміркувати з молодими людьми різні джерела навчання (етапи пов'язані з вищеназваною вправою з Compasito).*

»

***Перший етап:** Попросіть молодих людей подумати про те, що вони знають і що вони можуть робити найкраще, включаючи фізичні та розумові можливості (знання, навички). Якщо список дуже довгий, попросіть їх обрати 10 елементів, які вони вважають найважливішими. Зверніть їх увагу на те, чи пов'язані речі, які вони записали, з принципами демократії і прав людини. Якщо ні, надайте їм шанс подумати, над тим, що ще вони б хотіли додати до списку.*

***Другий етап:** Прогляньте все що вони написали, і те, як вони про це дізналися. Попросіть їх написати поряд з кожним елементом, Хто?Де? Коли?, допоміг їм дізнатися про ці речі.*

***Третій етап:** Запитайте молодих людей чи:*

- *легко було визначити речі, які вони можуть робити?*
- *було це більш складнішим відносно принципів демократії і прав людини?*
- *завжди вони пам'ятають, де вони про це дізналися?*
- *отримані знання ішли від однієї людини і чи були отримані в одному місці?*

Після цієї вправи буде легко заповнити список, на першій сторінці цього розділу.

- Поверніться до списку на сторінці 20 щодо місць і людей, від яких ви можете щось дізнатися, і доповніть його новими ідеями, які з'явилися у цьому розділі, якщо ви пропустили деякі з них.

» *Список з ідеями, наведений у документі, може включати: школу (дошкільний заклад, початкову та середню школу), університет, НУО, молодіжні організації, бібліотеку, сусідів засоби масової інформації, батьків і вчителів, друзів.....*

Корисно візуалізувати місця, де проходить навчання, і, де повинні бути присутні ВДГ/НПЛ. Згідно Хартії важливо пам'ятати всі ці заклади, оскільки вони є зацікавленими сторонами в будь-якому процесі ВДГ/НПЛ повинні бути залучені до нього. Більш того, чим більше молодих людей дізнаються про те, як проводиться навчання, тим більш ефективно вони зможуть використати різні можливості для навчання.

ОСВІТА «РІВНИЙ - РІВНОМУ»

Чи коли небудь ви уявляли себе викладачем своєї групи або своїх шкільних товаришів? Як це могло б допомогти покращити ваше життя, а також життя інших людей?

Чи знайшли ви якісь спонукаючі приклади в попередніх розділах, де саме молоді люди працюють над ВДГ/НПЛ зі своїми друзями?

- » Поверніться до прикладів Розділу 3:
 - Театральні вистави студентів в Португалії (сторінка 18).
 - Студенти в Іспанії, які виступають посередниками в конфліктах (сторінка 19).
- » Подумайте над можливостями освіти «рівний – рівному»:
 - Чи важлива група для вашого навчання?
 - Чи можете ви взяти на себе відповідальність за це?
 - Які інші шляхи розповсюдження ВДГ/НПЛ серед ваших друзів вам відомі?

ОСВІТА «РІВНИЙ – РІВНОМУ» ТА участь у заходах

Compassito

У всіх видах діяльності ви знайдете розділ «Ідеї для заходів». Деякі з них включають ідеї освіти «рівний – рівному».

7. Чи дотримуються школи та організації прав людини і демократії?

ПРИНЦИПИ

Чи можете ви підтвердити, що дотримуетесь цінностей і принципів ВДГ/НПЛ в своєму оточенні (в школі, в спортивному клубі і таке інше)?

- » Поділіться відповідями з групою. Зв'яжіть їх з попередньою роботою Розділу 5.
 - Які є перешкоди і як ви їх зможете подолати? (Якщо відповідь НІКОЛИ або РІДКО)

Чи є у вас думки про конкретні заходи, які ваша школа або молодіжна організація організовує або повинна організувати для реалізації принципів прав людини і демократії?

Хоча перше питання для обговорювання дає загальну оцінку щодо наявності принципів прав людини і демократії в вашій групі, цікаво додатково дослідити, що підтримує ваші враження.

- » Дослідіть запропонований приклад далі:
 - Які є умови, щоб стати членом вашої асоціації або приєднатися до вашої школи?
 - Чи дотримуються принципи прав людини і демократії у цих умовах?

ЗАСТОСУВАННЯ ДЕМОКРАТІЇ та ПРАВ ЛЮДИНИ

Чи беруться ваші думки до уваги щодо діяльності у вашій школі чи молодіжній організації?
Як приймаються рішення в вашій групі або класі?
Чи можна це удосконалити? Як?

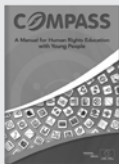
- » Ці питання повністю стосуються демократичних принципів у групі. Перегляньте їх ще раз під час обговорення питань Розділу 3, сторінка 9.
 - Чи підходить спосіб прийняття рішень до існуючих правил в групі?

ЗАЛУЧЕННЯ КОЖНОЇ ЛЮДИНИ ТА АКТИВНА УЧАСТЬ У УЧНІ

Чи впливаєте ви на те, що вивчаєте?

Хоча цей розділ дуже тісно пов'язаний з попереднім розділом про зацікавлені сторони, важливо зосередитися на тому факті, що в кожній установі, яка зацікавлена в реалізації ВДГ/НПЛ, залучаються всі суб'єкти: викладачі, допоміжний персонал, учні, урядовці.

Compass, Розділ 2

2.23. Почути кожний голос.

Вправа для роботи в маленьких групах і на пленарних засіданнях, де опрацьовують питання, що таке освіта і як вона задовольняє потреби людей, та про участь в процесах прийняття рішень.

- » Виясніть, чи орієнтується група у питаннях особистісно-зорієнтованої педагогіки:
 - Чи вважаєте ви, що також маєте право голосу у виборі стратегії навчання? Чому?
 - Як упевнитися в тому, що Ваша думка взята до уваги?

- Перевірте, чи є у вашій школі студентська рада або схожі структури у вашій молодіжній організації.

- » Обговоріть концепцію студентських рад:
 - Розгляньте позитивні і негативні аспекти органу, який обирається демократичним шляхом (студентська рада або подібний орган в молодіжній організації) для прийняття рішень щодо вашої освіти на місцевому рівні.
 - Яка була б найкраща форма ради для вас?
 - Як вона повинна бути організована, з тим щоб ви мали вплив на прийняття рішень?

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Якщо ми погоджуємось, з тим що наші думки будуть поширені в класі [...]

В останньому прикладі мова іде про те, що участь впливає на відповідальність, і це може позначатися на обговоренні питань Розділу 2 та Розділу 3 «Хартії для всіх».

- » Продовжуйте далі, відповівши на такі питання, як:
 - Хто несе відповідальність в групі? І в цілій школі/організації?
 - Яка це відповідальність?

ДЕМОКРАТИЧНЕ управління в НАВЧАЛЬНИХ УСТАНОВАХ

ВДГ/НПЛ том I: Виховання демократії, Блок 1,

1. Політика, демократія і демократичне управління школами

Демократичне управління школами > www.coe.int/edc

8. Що ми можемо зробити для успішної реалізації виховання громадянськості та правам людини?

«Хартія для всіх» завершується певними ідеями про те, як ВДГ/НПЛ можуть бути удосконалені. Проте, група зможе знайти певні ідеї для заходів по тексту, особливо якщо Ви будете глибше працювати з групою над певними темами.

СПІВРОБІТНИЦТВО

Ця Хартія є доказом того, що співробітництво може працювати [...]

- » Для того щоб зробити міжнародне співробітництво більш відповідним до молодих людей, спробуйте зробити так, щоб вони подумали про приклади, які їм близькі.
 - Чи відомий вам будь-який вид міжнародного досвіду або обмінів між студентами (побратимство шкіл, мовні обміни, музикальні обміни і таке інше)?
 - Як щодо можливостей для співробітництва або обміну за межами школи?
 - Чому ви думаєте, що важливо знати людей з інших країн та як ці люди живуть?
 - Чому ви думаєте, що важливо знати про ситуацію з правами людей в вашій країні? А як щодо дотримання прав людей в інших країнах?

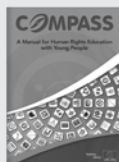
Останнє питання пов'язане з попередньою ідеєю про відповідальність між нашими правами і правами інших людей у контексті глобалізації.

ВДГ/НПЛ том VI: Виховання демократії, Розділ 4

4.8. *Globingo*: «Людина є частиною всього світу»

Bingo повинне показати, що людина є частиною всього світу.

Compass, Розділ 2,

2.8. *Обережно, ми спостерігаємо*

Діяльність з метою отримання інформації про соціальну, економічну та екологічну вартість бавовняної футболки на світовому рівні.

За межами школи є багато можливостей для міжнародних обмінів серед молоді і вони можуть бути організовані, як через формальну так і неформальну освіту.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ДЛЯ МОЛОДИХ ЛЮДЕЙ

- Молодь в програмі «Дія»: ec.europa.eu/youth
- Довідник (прикладі «Кампанія всі різні, всі рівні»): www.coe.int/t/dg4/youth/fej/ADAE%20cookbook.pdf
- Європейський фонд молоді: www.eyf.coe.int/fej/

Якщо ви є членом молодіжної організації, ви можете бути зацікавлені у використанні цих посилань для групи, щоб ознайомитися з певними «вищими» структурами, про які їм не завжди відомо (організації з широким спектром дії, міжнародні федерації і таке інше).

- » Деякі питання, які можуть допомогти вам відобразити тему:
 - Чи працює Ваша молодіжна організація тільки в цьому районі? Тільки в цій країні?
 - Чи належить вона більшій організації, представленій на вищому рівні?

НАВЧАННЯ ВЧИТЕЛІВ І МОЛОДІЖНИХ ЛІДЕРІВ

- Запитайте ваших викладачів, як вони дізналися про ВДГ/НПЛ. Запитайте їх, коли вони в останнє проходили навчання по темі.

- » Поділіться з ними тим, як проходить навчання викладачів у вашій організації або в шкільній системі:
 - Чому ви вважаєте, що для вчителів важливо продовжувати навчання?
- » Нагадайте їм про ідеї навчання «рівний – рівному». Це означає, що вони повинні продовжувати удосконалюватися і вчитися, якщо бажають працювати з іншими фахівцями такого ж рівня.

ОЦІНКА

Чи є у вас, зазвичай, можливість висловити свою думку після заходу або уроку, в якому ви брали участь?
Яким чином ваша думка може бути взята до уваги?

ОЦІНКА по завершенні ЗАХОДІВ

Compasito, Розділ III,
Можливості оцінювання та обговорення

Compass

Розділ 1, 1.4.14. Заходи для переосмислення

ВДГ/НПЛ том I: Виховання демократії
Блок 5 – Оцінка студентів, вчителів і шкіл

ДОСЛІДЖЕННЯ

Процес дослідження був організований спілкою учнів середніх шкіл Сербії [...]

- » Після того, як прочитаєте приклад, обміркуйте наступне:
 - Яка може бути користь від знання про реальну ситуацію в системі освіти країни?
 - Ви коли-небудь заповнювали опитувальник, як у сербському прикладі, про роботу системи освіти своєї країни?

Зверніть увагу, що цей приклад дослідження Сербії стосується прикладу про студентські ради на сторінці 25. Сербія, завдяки прийняттю цього закону, є однією з країн Європи, де студентські ради можуть голосувати у районному відділі народної освіти.

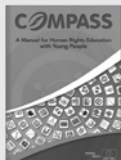
Дослідження не завжди торкається опитувальників. В Розділі 5, при дослідженні принципу «Надання кожній людині рівних прав», вправа з картою використовується для проведення дослідження ситуації в місті для людей з особливими потребами. Ви можете використовувати цей метод для подальшого дослідження.

Compasito, Розділ V

23. Розташування прав на карті.

Вправа з картою для зв'язку прав людини з місцями повсякденного життя молодих людей і стимулювання оцінки клімату прав людини в суспільстві.

Compass

Змініть свої окуляри.

Проста вправа на свіжому повітрі, де молоді люди виходять на вулицю і досліджують місцевість очима іншої людини.

ВДГ/НПЛ том I:

Виховання демократії, Частина 3, Блок 2, Інструментарій для студентів. Основні інструкції, що адресовані молодим людям щодо того, як проводити інтерв'ю та дослідження, а також пошук в Інтернеті.

ОБМІН ДОСВІДОМ

Які з позитивних прикладів, про які ви читали в цьому документі, зацікавили Вас найбільше? Чому?

» Додатково обміркуйте в вашій групі:

- Яка може бути користь від вивчення іншого позитивного досвіду ВДГ/НПЛ ?
- До того, як ви прочитали цей Розділ, ви коли-небудь читали чи чули про ВДГ/НПЛ?

- Якщо у Вашій школи або організації є інформаційний бюлетень або веб-сторінка, використайте їх для опису свого власного досвіду з ВДГ/НПЛ.

» Колективне обговорення інших дій, які група могла б здійснити для обміну досвідом:

- запис по темі в газетах або в інформаційному бюлетені, або у блозі школи/ молодіжної організації;
- рекомендування інших цікавих веб-сторінок по темі, і на веб-сторінці школи/ молодіжної організації;
- створення постерів і виставок;
- проведення вистав.

Compasito 4, Розділ IV

4. Рекламування прав людини.

Діяльність направлена на критичне осмислення засобів масової інформації та ідей щодо того, як реалізувати права людини.

ВДГ/НПЛ том I:

Виховання демократії, Частина 3, Блок 2, Інструментарій для студентів.

Різні ідеї щодо того, як виконувати певні завдання, більшість яких може використовуватися з метою поширення інформації про ВДГ/НПЛ.

ІНФОРМУВАННЯ КОЖНОЇ ЛЮДИНИ

Які способи вам відомі для інформування інших про Хартію?

- » Заповніть попередній список для інформування інших про досвід з ВДГ/НПЛ.
 - Як ви дізналися про Хартію?
 - Чи відрізняється «Хартія для всіх» від прикладу «Light on the Rights» (див. стор.29 в «Хартії для всіх»)?
- » Спонукайте молодих людей подумати про те, як обмін досвідом може допомогти нам вчитися один у одного

► **ЗАВЕРШУЮЧИ РОБОТУ над Хартією**

Зараз, коли ви дізнались трохи більше про ВДГ/НПЛ, якими ідеями ви б хотіли поділитися з вашими друзями?

- » Спонукайте молодих людей до написання своєї «Хартію для всіх», в останньому пустому квадраті з гучномовцем, речення, яким вони хотіли б поділитися, речі, про які вони дізнались або які вони хочуть запам'ятати з Хартії.

Як уже зазначалось раніше, оцінка є дуже важливою не тільки в ВДГ/НПЛ, але і в будь-якому іншому виді діяльності, яку ми проводимо з групою. Таким чином, по завершенні роботи над Хартією, надзвичайно важливо провести оцінювання.

- » Молоді люди кидають м'яч один одному; кожна людина, яка ловить м'яч, проговорює речення, яке вона записала у своєму буклеті як спосіб оцінки того, як і чому ця робота була важливою для неї.
- » Спонукайте їх і надалі виконувати цю роботу та ділитися своїми ідеями з іншими молодими людьми і командою, яка підготувала цей документ.

Ми з радістю ознайомимось з цими ідеями, а також з вашими думками і досвідом. Відправте їх на адресу edchre@coe.int!

3 Додатки:

► Хартія Ради Європи про виховання демократичної громадянськості і навчання правам людини

Adopted in the framework of Recommendation CM/Rec(2010)7

of the Committee of Ministers

Introduction

Education plays an essential role in the promotion of the core values of the Council of Europe: democracy, human rights and the rule of law, as well as in the prevention of human rights violations. More generally, education is increasingly seen as a defence against the rise of violence, racism, extremism, xenophobia, discrimination and intolerance. This growing awareness is reflected in the adoption of the Council of Europe Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education (“EDC/HRE”) by the Organisation’s 47 member states in the framework of Recommendation CM/Rec(2010)7. The Charter was developed over a period of several years as a result of wide-ranging consultations and is non-binding.

It will be an important reference point for all those dealing with citizenship and human rights education. It will hopefully provide a focus and catalyst for action in the member states, as well as a way of disseminating good practice and raising standards throughout Europe and beyond.

Section I - General provisions

1. Scope

The present Charter is concerned with education for democratic citizenship and human rights education as defined in paragraph 2. It does not deal explicitly with related areas such as intercultural education, equality education, education for sustainable development and peace education, except where they overlap and interact with education for democratic citizenship and human rights education.

2. Definitions

U svrhu ove Povelje:

a. “Education for democratic citizenship” means education, training, awareness-raising, information, practices and activities which aim, by equipping learners with knowledge, skills and understanding and developing their attitudes and behaviour, to empower them to exercise and defend their democratic rights and responsibilities in society, to value diversity and to play an active part in democratic life, with a view to the promotion and protection of democracy and the rule of law.

b. “Human rights education” means education, training, awareness raising, information, practices and activities which aim, by equipping learners with knowledge, skills and understanding and developing their attitudes and behaviour, to empower learners to contribute to the building and defence of a universal culture of human rights in society, with a view to the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms.

c. “Formal education” means the structured education and training system that runs from pre-primary and primary through secondary school and on to university. It takes place, as a rule, at general or vocational educational institutions and leads to certification.

d. “Non-formal education” means any planned programme of education designed to improve a range of skills and competences, outside the formal educational setting.

e. “Informal education” means the lifelong process whereby every individual acquires attitudes, values, skills and knowledge from the educational influences and resources in his or her own environment and from daily experience (family, peer group, neighbours, encounters, library, mass media, work, play, etc.).

3. Relationship between education for democratic citizenship and human rights education

Education for democratic citizenship and human rights education are closely inter-related and mutually supportive.

They differ in focus and scope rather than in goals and practices. Education for democratic citizenship focuses primarily on democratic rights and responsibilities and active participation, in relation to the civic, political, social, economic, legal and cultural spheres of society, while human rights education is concerned with the broader spectrum of human rights and fundamental freedoms in every aspect of people’s lives.

4. Constitutional structures and member state priorities

The objectives, principles and policies set out below are to be applied:

a. with due respect for the constitutional structures of each member state, using means appropriate to those structures.

b. having regard to the priorities and needs of each member state.

Section II - Objectives and principles

5. Objectives and principles

The following objectives and principles should guide member states in the framing of their policies, legislation and practice.

a. The aim of providing every person within their territory with the opportunity of education for democratic citizenship and human rights education.

b. Learning in education for democratic citizenship and human rights education is a lifelong process. Effective learning in this area involves a wide range of stakeholders including policy makers, educational professionals, learners, parents, educational institutions, educational authorities, civil servants, non-governmental organisations, youth organisations, media and the general public.

c. All means of education and training, whether formal, non-formal or informal, have a part to play in this learning process and are valuable in promoting its principles and achieving its objectives.

d. Non-governmental organisations and youth organisations have a valuable contribution to make to education for democratic citizenship and human rights education, particularly through non-formal and informal education, and accordingly need opportunities and support in order to make this contribution.

- e. Teaching and learning practices and activities should follow and promote democratic and human rights values and principles; in particular, the governance of educational institutions, including schools, should reflect and promote human rights values and foster the empowerment and active participation of learners, educational staff and stakeholders, including parents.
- f. An essential element of all education for democratic citizenship and human rights education is the promotion of social cohesion and intercultural dialogue and the valuing of diversity and equality, including gender equality; to this end, it is essential to develop knowledge, personal and social skills and understanding that reduce conflict, increase appreciation and understanding of the differences between faith and ethnic groups, build mutual respect for human dignity and shared values, encourage dialogue and promote non-violence in the resolution of problems and disputes.
- g. One of the fundamental goals of all education for democratic citizenship and human rights education is not just equipping learners with knowledge, understanding and skills, but also empowering them with the readiness to take action in society in the defence and promotion of human rights, democracy and the rule of law.
- h. Ongoing training and development for education professionals and youth leaders, as well as for trainers themselves, in the principles and practices of education for democratic citizenship and human rights education are a vital part of the delivery and sustainability of effective education in this area and should accordingly be adequately planned and resourced.
- i. Partnership and collaboration should be encouraged among the wide range of stakeholders involved in education for democratic citizenship and human rights education at state, regional and local level so as to make the most of their contributions, including among policy makers, educational professionals, learners, parents, educational institutions, non-governmental organisations, youth organisations, media and the general public.
- j. Given the international nature of human rights values and obligations and the common principles underpinning democracy and the rule of law, it is important for member states to pursue and encourage international and regional co-operation in the activities covered by the present Charter and the identification and exchange of good practice.

Section III - Policies

6. Formal general and vocational education

Member states should include education for democratic citizenship and human rights education in the curricula for formal education at pre-primary, primary and secondary school level as well as in general and vocational education and training. Member states should also continue to support, review and update education for democratic citizenship and human rights education in these curricula in order to ensure their relevance and encourage the sustainability of this area.

7. Higher education

Member states should promote, with due respect for the principle of academic freedom, the inclusion of education for democratic citizenship and human rights education in higher education institutions, in particular for future education professionals.

8. Democratic governance

Member states should promote democratic governance in all educational institutions both as a desirable and beneficial method of governance in its own right and as a practical means of learning and experiencing democracy and respect for human rights. They should encourage and facilitate, by appropriate means, the active participation of learners, educational staff and stakeholders, including parents, in the governance of educational institutions.

9. Training

Member states should provide teachers, other educational staff, youth leaders and trainers with the necessary initial and ongoing training and development in education for democratic citizenship and human rights education. This should ensure that they have a thorough knowledge and understanding of the discipline's objectives and principles and of appropriate teaching and learning methods, as well as other key skills appropriate to their area of education.

10. Role of non-governmental organisations, youth organisations and other stakeholders

Member states should foster the role of non-governmental organisations and youth organisations in education for democratic citizenship and human rights education, especially in non-formal education. They should recognise these organisations and their activities as a valued part of the educational system, provide them where possible with the support they need and make full use of the expertise they can contribute to all forms of education.

Member states should also promote and publicise education for democratic citizenship and human rights education to other stakeholders, notably the media and general public, in order to maximise the contribution that they can make to this area.

11. Criteria for evaluation

Member states should develop criteria for the evaluation of the effectiveness of programmes on education for democratic citizenship and human rights education. Feedback from learners should form an integral part of all such evaluations.

12. Research

Member states should initiate and promote research on education for democratic citizenship and human rights education to take stock of the current situation in the area and to provide stakeholders including policy makers, educational institutions, school leaders, teachers, learners, non-governmental organisations and youth organisations with comparative information to help them measure and increase their effectiveness and efficiency and improve their practices. This research could include, inter alia, research on curricula, innovative practices, teaching methods and development of evaluation systems, including evaluation criteria and indicators. Member states should share the results of their research with other member states and stakeholders where appropriate.

13. Skills for promoting social cohesion, valuing diversity and handling differences and conflict

In all areas of education, member states should promote educational approaches and teaching methods which aim at learning to live together in a democratic and multicultural society and at enabling learners to acquire the knowledge and skills to promote social cohesion, value diversity and equality, appreciate differences – particularly between different faith and ethnic groups – and settle

disagreements and conflicts in a non-violent manner with respect for each others' rights, as well as to combat all forms of discrimination and violence, especially bullying and harassment.

Section IV - Evaluation and co-operation

14. Evaluation and review

Member states should regularly evaluate the strategies and policies they have undertaken with respect to the present Charter and adapt these strategies and policies as appropriate. They may do so in co-operation with other member states, for example on a regional basis. Any member state may also request assistance from the Council of Europe.

15. Co-operation in follow-up activities

Member states should, where appropriate, co-operate with each other and through the Council of Europe in pursuing the aims and principles of the present Charter by:

- a. pursuing the topics of common interest and priorities identified;
- b. fostering multilateral and transfrontier activities, including the existing network of co-ordinators on education for democratic citizenship and human rights education;
- c. exchanging, developing, codifying and assuring the dissemination of good practices;
- d. informing all stakeholders, including the public, about the aims and implementation of the Charter;
- e. supporting European networks of non-governmental organisations, youth organisations and education professionals and co-operation among them.

16. International co-operation

Member states should share the results of their work on education for democratic citizenship and human rights education in the framework of the Council of Europe with other international organisations.

► Таблиця: Демократія і права людини починаються з нас: де ми знаходимося?

Використовуйте барометри для виміру того, наскільки ці положення реалізовані в вашій групі.

ДЕМОКРАТІЯ І ПРАВА ЛЮДИНИ ПОЧИНАЮТЬСЯ З НАС! В НАШИХ ДІЯХ

Наші права не порушуються і ми поважаємо права інших людей

Існує домовленість про правила роботи разом

Ми беремо участь у вирішенні питань, що стосуються суспільства

Ми вивчаємо питання, які є важливими для нас

Ми дізнаємося про права людини і демократію

Ми вчимося приймати міри, якщо права людини не дотримуються

Ми надаємо можливість кожному приймати участь

Ми вирішуємо наші конфлікти без насильства і кожна людина чуває себе у безпеці

Ми користуємося авторитетом у тому, що робимо і як це робимо

У нас є як права, так і відповідальність

Ми співпрацюємо із сім'ями, школами, молодіжними організаціями і засобами масової інформації

Нам подобається ділитися з іншими тям, що ми робимо щодо прав людини і демократичної громадянськості

» GET INVOLVED! «

Рада Європи - Хартія про виховання демократичної громадянськості і навчання правам людини

www.coe.int/edchre

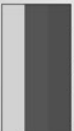

CONSEIL DE L'EUROPE
COUNCIL OF EUROPE

► Карта держав-членів Ради Європи

Council of Europe Conseil de l'Europe

47 Member States États membres

 Albania - Albanie Tirana	 Andorra - Andorre Andorre-la-Vieille Andorre-la-Vieille	 Armenia - Arménie Yerevan - Yerevan	 Autriche - Autriche Vienna - Vienne	 Azerbaïdjan - Azerbaïdjan Baku - Bakou	 Belgique - Belgique Bruxelles - Bruxelles	 Bosnie et Herzégovine Bosnie-Herzégovine Sarajevo	 Bulgarie - Bulgarie Sofia	 Croatie - Croatie Zagreb	 Chypre - Chypre Nicosie - Nicosie	 République tchèque Prague	 Danemark - Danemark Copenhague - Copenhague
 Estonie - Estonie Tallinn	 Finlande - Finlande Helsinki	 France - France Paris	 Géorgie - Géorgie Tbilissi - Tbilissi	 Allemagne - Allemagne Berlin	 Grèce - Grèce Athènes - Athènes	 Hongrie - Hongrie Budapest	 Islande - Islande Reykjavik	 Irlande - Irlande Dublin	 Italie - Italie Rome	 Lettonie - Lettonie Riga	 Liechtenstein Vaduz
 Lituanie - Lituanie Vilnius	 Luxembourg - Luxembourg Luxembourg	 Malte - Malte Vallèta - La Valette	 République de Moldova Chişinău	 Monaco - Monaco	 Monténégro - Monténégro Podgorica	 Pays-Bas - Pays-Bas Amsterdam	 Norvège - Norvège Oslo	 Pologne - Pologne Warsaw - Varsovie	 Portugal - Portugal Lisbonne - Lisbonne	 Roumanie - Roumanie Bucharest - Bucarest	 Fédération de Russie Moscow - Moscou
 Saint-Marin - Saint-Marin San Marino - San Marino	 Serbie - Serbie Belgrade	 Slovaquie - Slovaquie Bratislava	 Slovénie - Slovénie Ljubljana	 Espagne - Espagne Madrid	 Suède - Suède Stockholm	 Suisse - Suisse Berne - Berne	 République de Macédoine - République de Macédoine Skopje	 Turquie - Turquie Ankara	 Ukraine - Ukraine Kyiv - Kiev	 Royaume-Uni London - Londres	

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

WWW.COE.INT

Підтвердження

Ця публікація була підготовлена у співробітництві з Управлінням з питань демократичної громадянськості і участі (відділи освіти і молоді), і програмою Ради Європи «Будівництво Європи для та з дітьми». Проект виконувався за підтримки і з інформацією від багатьох партнерів, включаючи керівників з навчання вчителів, молодіжні НУО, діти і молоді люди. Ми особливо вдячні OBESSU (Організаційне бюро європейських спілок учнів шкіл) і IFM-SEI (Міжнародний рух «Соколів» - Соціалістичний інтернаціонал виховання).

Рада Європи, яка була створена в 1949 р., об'єднує країни, які поділяють цінності прав людини, демократії і верховенства закону. Хартія Ради Європи про виховання демократичної громадянськості і навчання правам людини була розроблена для реалізації цих цінностей у навчанні. Версія Хартії для дітей ("Хартія для всіх") призначена для кожної людини, особливо для молодих людей, які б хотіли дізнатися, про що цей міжнародний правовий документ і як він може бути використаний для сприяння демократії і прав людини в класі, школі та суспільстві в цілому. Рекомендації для викладачів направлені для надання порад і допомоги вчителям і викладачам щодо того, як працювати з «Хартією для всіх» з дітьми і молодими людьми.

До Ради Європи входить 47 держав-членів, практично весь Європейський континент. Вона прагне розробити загальні демократичні і законні принципи на основі Європейської конвенції з прав людини та інших довідкових текстів про захист людей. З моменту свого заснування в 1949 р., після Другої світової війни, Рада Європи є символом урегулювання розбіжностей.

►► www.coe.int/edchre ◀◀

Mail: edchre@coe.int

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE